

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturta palāta)

2014. gada 10. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Intelektuālais īpašums — Autortiesības un blakustiesības —
Dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošana informācijas sabiedrībā —
Direktīva 2001/29/EK — 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 5. punkts — Reproducēšanas tiesības —
Izņēmumi un ierobežojumi — Reproducēšana personiskai lietošanai — Kopijas izcelsmes likumīgs
raksturs — Direktīva 2004/48/EK — Piemērošanas joma

Lieta C-435/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 21. septembrī un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 26. septembrī, tiesvedībā

ACI Adam BV u.c.

pret

Stichting de Thuiskopie,

Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding.

TIESA (ceturta palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks, kas pilda ceturta palātas tiesneša pienākumus, K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents) un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 9. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *ACI Adam BV u.c.* vārdā — *D. Visser, advocaat,*

— *Stichting de Thuiskopie* un *Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding* vārdā — *T. Cohen Jehoram* un *V. Rörsch, advocaten,*

— Nīderlandes valdības vārdā — *C. Schillemans* un *M. Noort,* pārstāves,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

- Spānijas valdības vārdā – *M. García-Valdecasas Dorrego*, pārstāve,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *P. Gentili*, *avvocato dello Stato*,
- Lietuvas valdības vārdā – *D. Kriauciūnas* un *J. Nasutavičienė*, pārstāvji,
- Austrijas valdības vārdā – *A. Posch*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *J. Samnadda* un *F. Wilman*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 9. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā jāinterpretē Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 10. lpp.) 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 5. punkts, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV L 157, 45. lpp., un labojumi – OV 2004, L 195, 16. lpp., un OV 2007, L 204, 27. lpp.).
- 2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *ACI Adam BV* un dažiem citiem uzņēmumiem (turpmāk tekstā – “*ACI Adam u.c.*”), no vienas puses, un *Stichting de Thuiskopie* (turpmāk tekstā – “*Thuiskopie*”) un *Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding* (turpmāk tekstā – “*SONT*”), diviem fondiem, pirmajam no kuriem ir uzdevums iekasēt un sadalīt atlīdzību, kas jāmaksā to datu nesēju ražotājiem vai importētājiem, kuri paredzēti literatūras, zinātnes vai mākslas darbu reproducēšanai personiskai lietošanai (turpmāk tekstā – “privātas kopēšanas atlīdzība”), un otrajam – noteikt šīs atlīdzības summu, no otras puses, saistībā ar apstākli, ka *SONT*, nosakot minētās atlīdzības summu, ņem vērā zaudējumus sakarā ar kopēšanu no nelikumīga avota.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2001/29

- 3 Direktīvas 2001/29 preambulas 22., 31., 32., 35., 38. un 44. apsvērumā ir paredzēts:

“(22) Mērķi, uz kura sasniegšanu vērsts pienācīgs atbalsts kultūras pasākumu izplatīšanai, nedrīkst sasniegt, atsakoties no striktas tiesību aizsardzības vai neiebilstot pret viltotu vai pirātisku darbu izplatīšanas nelikumīgajiem veidiem.

[..]

(31) Jāsaglabā taisnīgs līdzsvars starp dažādu kategoriju tiesību subjektu [īpašnieku] tiesībām un interesēm un dažādu kategoriju tiesību subjektu [īpašnieku] un aizsargātu tiesību objektu izmantotāju tiesībām un interesēm. [..]

(32) Šī direktīva paredz izsmeltošu izņēmumu un ierobežojumu uzskaitījumu attiecībā uz reproducēšanas tiesībām un tiesībām uz izziņošanu. Daži izņēmumi vai ierobežojumi vajadzības gadījumā attiecas tikai uz reproducēšanas tiesībām. Minētajā uzskaitījumā ņemtas vērā dalībvalstu atšķirīgās tiesību tradīcijas, vienlaikus tiecoties nodrošināt funkcionējošu iekšējo tirgu. Dalībvalstīm būtu saskanīgāk jāpiemēro minētie izņēmumi un ierobežojumi, ko novērtēs, nākotnē pārskatot īstenojamās tiesību aktus.

[..]

(35) Dažos izņēmumu vai ierobežojumu gadījumos tiesību subjektiem [īpašniekiem] būtu jāsaņem taisnīga atlīdzība, ar ko tiem pienācīgi atlīdzina par viņu aizsargāto darbu vai cita tiesību objekta izmantošanu. Nosakot attiecīgās taisnīgās atlīdzības veidu, sīku procedūru un iespējamo apjomu, būtu jāņem vērā īpašie apstākļi katrā gadījumā. Novērtējot attiecīgos apstākļus, noderīgs kritērijs būtu iespējamais kaitējums, ko attiecīgā darbība nodara tiesību subjektiem [īpašniekiem]. Gadījumos, kad tiesību subjekti [īpašnieki] jau ir saņēmuši samaksu kādā citā veidā, piemēram, kā daļu no maksas par licenci, īpašs vai atsevišķs maksājums var arī nepienākties. Nosakot taisnīgas atlīdzības apjomu, pilnībā būtu jāņem vērā šajā direktīvā minēto tehnoloģisko aizsardzības pasākumu izmantošanas pakāpe. Dažos gadījumos, ja tiesību subjekta [īpašnieka] aizskārums ir minimāls, maksājumu saistību var nebūt.

[..]

(38) Dalībvalstīm būtu jāļauj reproducēšanas tiesību izņēmumu vai ierobežojumu paredzēšana attiecībā uz audio, vizuāla un audiovizuāla materiāla reproducēšanu dažos veidos personiskai lietošanai, paredzot taisnīgu atlīdzību. Tas var ietvert atlīdzības shēmu ieviešanu vai turpināšanu, lai kompensētu tiesību subjekta [īpašnieka] aizskārums. Kaut arī minēto atlīdzības shēmu atšķirības ietekmē iekšējā tirgus funkcionēšanu, šīm atšķirībām attiecībā uz analogu privātu reproducēšanu nevajadzētu atstāt būtisku iespaidu uz informācijas sabiedrības attīstību. Paredzams, ka aizvien vairāk izplatīsies privātā digitālā kopēšana un tai būs aizvien lielāka ekonomiska nozīme. Tāpēc būtu jāņem vērā atšķirības starp digitālu un analogu privātu kopēšanu un dažos aspektos tās būtu jānodala.

[..]

(44) Piemērojot šajā direktīvā paredzētos izņēmumus un ierobežojumus, tie būtu jāīsteno saskaņā ar starptautiskajām saistībām. Minētos izņēmumus un ierobežojumus nedrīkst piemērot tā, ka tie skar tiesību subjekta [īpašnieka] likumīgās intereses vai ir pretrunā ar viņa darbu vai cita tiesību objekta parasto izmantošanu. Šādiem dalībvalstu paredzētajiem izņēmumiem vai ierobežojumiem jo īpaši būtu pienācīgi jāatspoguļo lielāka ekonomiskā ietekme, kādu šie izņēmumi vai ierobežojumi varētu atstāt jaunajā elektroniskajā vidē. Tāpēc attiecībā uz autortiesību darbu un cita tiesību objekta dažiem jauniem izmantošanas veidiem dažu izņēmumu vai ierobežojumu darbības jomu varētu ierobežot vēl vairāk.”

4 Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

a) autoriem – attiecībā uz viņu darbiem.”

5 Šīs direktīvas 5. panta 2. un 5. punktā ir noteikts:

“2. Dalībvalstis var paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus 2. pantā minētajām reproducēšanas tiesībām šādos gadījumos:

[..]

b) reproducēšana uz jebkura materiāla [datu nesēja], ko personiskai lietošanai veic privātpersona [fiziska persona] ar mērķi, kurš ne netieši, ne tieši nav komerciāls, ar nosacījumu, ka tiesību subjekti [īpašnieki] saņem taisnīgu atlīdzību, kurā ņemta vērā 6. pantā minēto tehnoloģisko pasākumu piemērošana vai nepiemērošana attiecīgajam darbam vai tiesību objektam;

[..]

5. Šī panta 1., 2., 3. un 4. punktā paredzētos izņēmumus un ierobežojumus piemēro tikai dažos īpašos gadījumos, kas nav pretrunā ar [aizsargātā] darba vai cita tiesību objekta parasto izmantošanu un nepamatoti neskar tiesību subjekta [īpašnieka] likumīgās intereses.”

6 Saskaņā ar minētās direktīvas 6. pantu:

“1. Dalībvalstis paredz atbilstīgu tiesisko aizsardzību pret jebkuru efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu, ko attiecīgā persona veic, apzinoties savu rīcību, vai ja tai ir jāapzinās sava rīcība.

[..]

3. Šajā direktīvā vārdi “tehnoloģiski pasākumi” nozīmē jebkuru tehnoloģiju, ierīci vai komponentu, kurus parasti izmanto, lai nepieļautu vai ierobežotu tādas darbības ar darbiem vai citiem tiesību objektiem, ko nav atļāvis tiesību subjekts [īpašnieks], kuram ir likumā paredzētās autortiesības vai blakustiesības vai [Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 11. marta Direktīvas 96/9/EK par datubāzu tiesisko aizsardzību (OV L 77, 20. lpp.)] III nodaļā paredzētās *sui generis* tiesības. Tehnoloģiskus pasākumus uzskata par “efektīviem”, ja tiesību subjekts [īpašnieks] kontrolē aizsargātā darba vai citu tiesību objektu izmantošanu ar piekļuves kontroli vai aizsardzības procesu, piemēram, kodēšanu, trokšņu radišanu vai citu darba vai cita tiesību objekta pārveidošanu, vai ar kopiju kontroles mehānismu, ar ko sasniedz aizsardzības mērķi.

4. Neatkarīgi no 1. punktā paredzētās tiesiskās aizsardzības, ja tiesību subjekti [īpašnieki] neveic brīvprātīgus pasākumus, tajā skaitā neslēdz nolīgumus tiesību subjektu [īpašnieku] un citu attiecīgo personu starpā, dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai nodrošinātu to, ka labuma guvējiem, kas gūst labumu no izņēmuma vai ierobežojuma, kurš paredzēts attiecīgo valstu tiesību aktos saskaņā ar 5. panta 2. punkta a) apakšpunktu, 2. punkta c) apakšpunktu, 2. punkta d) apakšpunktu, 2. punkta e) apakšpunktu, 3. punkta a) apakšpunktu, 3. punkta b) apakšpunktu vai 3. punkta e) apakšpunktu, tiesību subjekti [īpašnieki] dara pieejamus līdzekļus labuma gūšanai no attiecīgā izņēmuma vai ierobežojuma, ciktāl vajadzīgs, lai gūtu labumu no attiecīgā izņēmuma vai ierobežojuma, un ja attiecīgajam labuma guvējam attiecīgais aizsargātais darbs vai tiesību objekts ir likumīgi pieejams.

[..]”

Direktīva 2004/48

- 7 Direktīvas 2004/48 1. pantā tās priekšmets ir definēts šādi:

“Šī direktīva attiecas uz pasākumiem, kārtību [procedūrām] un aizsardzības līdzekļiem, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu [ievērošanu]. Šajā direktīvā termins “intelektuālā īpašuma tiesības” ietver rūpnieciskā īpašuma tiesības.”

- 8 Šīs direktīvas 2. panta, kas attiecas uz tās piemērošanas jomu, 1. punktā ir noteikts:

“Neskarot līdzekļus, kas Kopienā vai valstu tiesību aktos ir vai var tikt paredzēti, ciktāl šie līdzekļi var būt labvēlīgāki tiesību īpašniekiem, šajā direktīvā paredzētos pasākumus, kārtību [procedūras] un aizsardzības līdzekļus saskaņā ar 3. pantu piemēro visiem intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem, kas paredzēti Kopienas un/vai attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos.”

Nīderlandes tiesības

- 9 Saskaņā ar Autortiesību likuma (*Auteurswet, Stb. 2008, Nr. 538*; turpmāk tekstā – “AL”) 1. pantu literatūras, zinātnes vai mākslas darba autoram vai tā tiesību pārņēmējiem, ievērojot likumā paredzētos ierobežojumus, ir tostarp ekskluzīvas tiesības reproducēt šo darbu.

- 10 AL 16.c panta 1. un 2. punktā ir noteikts princips attiecībā uz privātas kopēšanas atbildību, un tie ir formulēti šādi:

“1. Par literatūras, zinātnes vai mākslas darba autortiesību aizskārumu netiek uzskatīta darba vai tā daļas reproducēšana uz datu nesēja, kurš ir paredzēts, lai darbu atskaņotu, ieskaņotu vai atveidotu, ja reproducēšana notiek bez tieša vai netieša komerciāla mērķa un kalpo vienīgi fiziskās personas, kura veic reproducēšanu, pašas praksei, pētījumiem vai lietošanai.

2. Par reproducēšanu 1. punkta izpratnē darba autoram vai tā tiesību pārņēmējam tiek maksāta taisnīga atbildība. Atbildības samaksas pienākums saskaņā ar 1. punktu ir noteikts datu nesēju ražotājam vai importētājam.”

- 11 Turklāt Civilprocesa kodeksa (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) 1019.h pantā, ar ko transponēts Direktīvas 2004/48 14. pants, ir noteikts:

“Ciktāl nepieciešams, atkāpjoties no Pirmās grāmatas otrās sadaļas divpadsmitās nodaļas otrās daļas un no 843.a panta 1. punkta, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt pieņemamas un samērīgas tiesas izmaksas un pārējos izdevumus, kas radušies lietas dalībniekam, kuram spriedums ir labvēlīgs, ja vien tas nav pretrunā taisnīguma principam.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 12 *ACI Adam* u.c. ir tukšo datu nesēju, piemēram, CD [kompaktdisku] vai CD-R [ierakstāmu kompaktdisku], importētāji un/vai ražotāji.

- 13 Saskaņā ar AL 16.c pantu *ACI Adam* u.c. ir jāmaksā *Thuiskopie* privātas kopēšanas atbildība, kuras summu nosaka *SONT*.

- 14 *ACI Adam* u.c. uzskata, ka neesot pareizi, ka šajā summā tiek ņemti vērā autortiesību īpašnieku zaudējumi, kas attiecīgā gadījumā ir izraisīti ar kopēšanu no nelikumīga avota.

- 15 Līdz ar to *ACI Adam* u.c. cēla pret *Thuiskopie* un *SONT* prasību *Rechtbank te 's-Gravenhage* (Hāgas tiesa), būtībā norādot, ka AL 16.c panta 2. punktā noteiktā privātas kopēšanas atlīdzība ir paredzēta, vienīgi lai kompensētu zaudējumus, kas autortiesību īpašniekiem radīti tādu reproducēšanas darbību rezultātā, uz kurām attiecas minētā panta 1. punkts, un ka līdz ar to, nosakot šīs atlīdzības summu, nav jāņem vērā zaudējumi, kas izraisīti ar darbu kopēšanu no nelikumīga avota.
- 16 Ar 2008. gada 25. jūnija spriedumu *Rechtbank te 's-Gravenhage* noraidīja *ACI Adam* u.c. prasību.
- 17 *ACI Adam* u.c. iesniedza *Gerechthof te 's-Gravenhage* (Hāgas apelācijas tiesa) apelācijas sūdzību par minēto spriedumu. Ar 2010. gada 15. novembra spriedumu minētā tiesa atstāja spēkā *Rechtbank te 's-Gravenhage* spriedumu.
- 18 Izskatot *ACI Adam* u.c. kasācijas sūdzību par pēdējo minēto spriedumu, iesniedzējtiesa uzskata, ka Direktīvā 2001/29 nav precizēts, vai, nosakot šīs direktīvas 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzēto taisnīgo atlīdzību, ir jāņem vērā reproducēšana no nelikumīga avota.
- 19 Šajos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [Direktīvas 2001/29] 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts, attiecīgā gadījumā to lasot kopsakarā ar tās 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais autortiesību ierobežojums attiecas uz reprodukcijām, kuras atbilst šajā tiesību normā minētajām prasībām, neatkarīgi no tā, vai darba eksemplāri, no kuriem reprodukcijas ir izgatavotas, attiecīgās fiziskās personas rīcībā ir nonākuši likumīgi, proti, nepārkāpjot tiesību īpašnieka autortiesības, vai arī šis ierobežojums attiecas tikai uz to eksemplāru reprodukcijām, kuri attiecīgās personas rīcībā ir nonākuši, nepārkāpjot autortiesības?
- 2) a) Ja atbilde uz pirmo jautājumu atbilst tajā formulētajai otrajai alternatīvai, vai [Direktīvas 2001/29] 5. panta 5. punktā paredzētā “trīspakāpju testa” piemērošanas rezultātā var tikt paplašināta tās 5. panta 2. punktā noteiktā ierobežojuma piemērošanas joma vai arī šī testa piemērošanas rezultātā šī ierobežojuma piemērošanas joma var tikt vienīgi samazināta?
- b) Ja atbilde uz pirmo jautājumu atbilst tajā formulētajai otrajai alternatīvai, vai valsts tiesību norma, kurā ir paredzēts par reprodukcijām, ko fiziska persona izgatavo personiskai lietošanai bez kāda tieša vai netieša komerciāla mērķa, iekasēt taisnīgu atlīdzību neatkarīgi no tā, vai attiecīgo reprodukciju izgatavošana ir likumīga atbilstoši [Direktīvas 2001/29] 5. panta 2. punktam – un šajā normā nepārkāpjot tiesību pārņēmēju tiesības aizliegt reprodukciju izgatavošanu un viņu tiesības uz zaudējumu atlīdzību – ir pretrunā šīs direktīvas 5. pantam vai kādai citai Savienības tiesību normai?
- Vai, atbildot uz šo jautājumu, ņemot vērā “trīspakāpju testu” saskaņā ar [Direktīvas 2001/29] 5. panta 5. punktu, ir nozīme tam, ka nepastāv (vai vēl nepastāv) tehnoloģiski pasākumi, lai apkarotu kopiju neatļautu izgatavošanu personiskai lietošanai?
- 3) Vai Direktīva 2004/48 ir piemērojama tādā tiesvedībā kā pamatlietā, kurā – pēc tam, kad dalībvalsts, pamatojoties uz [Direktīvas 2001/29] 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu, tādu datu nesēju ražotājiem un importētājiem, kuri ir atbilstoši un paredzēti darbu reproducēšanai, ir uzlikusi taisnīgas atlīdzības samaksas pienākumu un noteikusi, ka šī taisnīgā atlīdzība ir jāsamaksā par labu šīs dalībvalsts noteiktai organizācijai, kura ir pilnvarota iekasēt un sadalīt taisnīgo atlīdzību, – persona, kurai ir samaksas pienākums, pieprasa, lai attiecīgā tiesa, ņemot vērā konkrētus lietas apstākļus, kuriem ir nozīme taisnīgas atlīdzības noteikšanā, taisītu minētajai organizācijai, kura iebilst pret šo prasību, nelabvēlīgu deklaratīvu spriedumu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

- 20 Ar pirmo un otro jautājumu, kas būtu jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Savienības tiesības, it īpaši Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts, to aplūkojot kopsakarā ar šā panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādus valsts tiesību aktus kā pamatlietā aplūkojamie, kuros nav noteikta atšķirība starp situāciju, kad avots, kas tiek izmantots reproducēšanai personiskai lietošanai, ir likumīgs, no situācijas, kad šis avots ir nelikumīgs.
- 21 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2001/29 2. pantu dalībvalstis piešķir autoriem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, islaicīgu vai pastāvīgu viņu darbu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji, bet tajā pašā laikā atstāj dalībvalstīm iespēju atbilstoši šīs pašas direktīvas 5. panta 2. punktam paredzēt šo tiesību izņēmumus un ierobežojumus.
- 22 Runājot par šo izņēmumu un ierobežojumu tvērumu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru direktīvas noteikumi, kuros paredzētas atkāpes no šajā pašā direktīvā noteiktā vispārīgā principa, ir jāinterpretē šauri (spriedums *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 23 Līdz ar to dažādie Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punktā paredzētie izņēmumi un ierobežojumi ir jāinterpretē šauri.
- 24 Turklāt ir jānorāda, ka šīs direktīvas 5. panta 5. punktā ir prasīts, lai reproducēšanas tiesību izņēmumi un ierobežojumi būtu piemērojami tikai dažos īpašos gadījumos, kas nekaitē aizsargātā darba vai cita objekta parastajai izmantošanai un nepamatoti neaizskar šo tiesību īpašnieka likumīgās intereses.
- 25 Tomēr, kā tas izriet no tās teksta, šajā Direktīvas 2001/29 normā ir vienīgi precizēti tās 5. panta 2. punktā atļauto reproducēšanas tiesību izņēmumu un ierobežojumu piemērošanas nosacījumi, proti, tas, ka minētie izņēmumi un ierobežojumi ir piemērojami tikai dažos īpašos gadījumos, kas neapdraud aizsargātā darba vai cita objekta parasto izmantošanu un nepamatoti neaizskar šo tiesību īpašnieka likumīgās intereses. Tātad šīs direktīvas 5. panta 5. punktā nav definēts dažādo šā panta 2. punktā paredzēto izņēmumu un ierobežojumu materiālais saturs, bet šai normai ir nozīme tikai tad, kad dalībvalstis tos piemēro.
- 26 Tādējādi Direktīvas 2001/29 5. panta 5. punkts nevar nedz ietekmēt šīs direktīvas 5. panta 2. punkta noteikumu materiālo saturu, nedz tostarp paplašināt dažādo tajā paredzēto izņēmumu un ierobežojumu tvērumu.
- 27 Turklāt no Direktīvas 2001/29 preambulas 44. apsvēruma izriet, ka Savienības likumdevēja nodoms ir bijis noteikt, ka, dalībvalstīm paredzot šajā direktīvā minētos izņēmumus vai ierobežojumus, to tvērums var tikt samazināts vēl vairāk, ciktāl runa ir par noteiktiem jauniem ar autortiesībām aizsargāto darbu vai citu aizsargāto objektu izmantojumiem. Turpretim nedz šajā preambulas apsvērumā, nedz kādā citā minētās direktīvas normā dalībvalstīm nav paredzēta iespēja paplašināt šādu izņēmumu vai ierobežojumu tvērumu.
- 28 Konkrētāk, atbilstoši Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktam dalībvalstis var paredzēt izņēmumu no autora ekskluzīvajām reproducēšanas tiesībām uz savu darbu, ja reproducēšanu, kas notiek uz jebkura datu nesēja, personiskai lietošanai veic fiziska persona ar mērķi, kurš ne tieši, ne netieši nav komerciāls (turpmāk tekstā – “privātās kopēšanas izņēmums”).

- 29 Taču minētajā tiesību normā nav tiešas norādes uz avota, no kura var tikt veikta darba reproducēšana, likumīgu vai nelikumīgu raksturu.
- 30 Līdz ar to šīs tiesību normas teksts ir jāinterpretē, piemērojot šā sprieduma 23. punktā atgādināto šauras interpretācijas principu.
- 31 Šāda interpretācija liek saprast Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu tādējādi, ka ir taisnība, ka privātās kopēšanas izņēmums liedz autortiesību īpašniekiem atsaukties uz savām ekskluzīvajām tiesībām ļaut vai aizliegt reproducēšanu attiecībā pret personām, kas veic to darbu kopēšanu personiskai lietošanai; tomēr tā liedz interpretēt šo tiesību normu tādējādi, ka papildus šim skaidri noteiktajam ierobežojumam autortiesību īpašniekiem tiek noteikts pienākums neiebilst pret viņu tiesību pārkāpumiem, kas tiek izdarīti līdz ar kopēšanu personiskai lietošanai.
- 32 Šādu secinājumu turklāt apstiprina Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta konteksts, kā arī tā pamatā esošie mērķi.
- 33 Šajā ziņā, pirmkārt, no Direktīvas 2001/29 preambulas 32. apsvēruma izriet, ka tās 5. pantā sniegtajam izņēmumu uzskaitījumam ir jānodrošina līdzsvars starp dalībvalstu tiesību tradīcijām un pareizu iekšējā tirgus darbību.
- 34 Tātad dalībvalstīm ir iespēja ieviest vai neieviet dažādos šīs direktīvas 5. pantā paredzētos izņēmumus atbilstoši to tiesību tradīcijām, bet, tiklīdz tās ir izvēlējušās noteikt kādu konkrētu izņēmumu, tas ir jāpiemēro saskaņīgi – tā, lai netiktu kavēti Direktīvas 2001/29 mērķi nodrošināt pareizu iekšējā tirgus darbību.
- 35 Ja dalībvalstīm būtu iespēja izvēlēties pieņemt vai nepieņemt tiesību aktus, kas ļautu reproducēšanu personiskai lietošanai veikt, izmantojot arī nelikumīgus avotus, tas acīmredzami apdraudētu pareizu iekšējā tirgus darbību.
- 36 Otrkārt, no šīs direktīvas preambulas 22. apsvēruma izriet, ka, sniedzot pienācīgu atbalstu kultūras izplatīšanai, tomēr nevar atteikties no striktas tiesību aizsardzības un neiebilst pret viltotu vai pirātisku kultūras darbu izplatīšanas nelikumīgajiem veidiem.
- 37 Tādējādi nevar tikt pieļauti valsts tiesību akti, kuros nav paredzēta nekāda atšķirība starp kopijām personiskai lietošanai, kas taisītas no likumīgiem avotiem, un tām, kas taisītas no viltotiem vai pirātiskiem avotiem.
- 38 Turklāt, piemērojot tādus valsts tiesību aktus kā pamatlietā aplūkojamie, kuros nav noteikta atšķirība atkarībā no tā, vai avots, kas tiek izmantots reproducēšanai personiskai lietošanai, ir likumīgs vai nelikumīgs, var tikt pārkāpti noteikti Direktīvas 2001/29 5. panta 5. punktā paredzētie nosacījumi.
- 39 Proti, pirmkārt, ja tiktu atzīts, ka šāda reproducēšana var tikt veikta no nelikumīgiem avotiem, tas veicinātu viltoto vai pirātisko darbu apgrozību, līdz ar to noteikti samazinot aizsargāto darbu pārdevumu vai citu ar tiem saistīto darījumu apjomu, tādējādi, ka tiktu kaitēts to parastajai izmantošanai.
- 40 Otrkārt, šādu valsts tiesību aktu piemērošana, ņemot vērā šā sprieduma 31. punktā izdarīto konstatējumu, varētu nepamatoti kaitēt autortiesību īpašniekiem.
- 41 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neattiecas uz kopēšanu personiskai lietošanai, kas veikta no nelikumīga avota.

- 42 Šajā pašā Direktīvas 2001/29 5. panta 5. punkta kontekstā iesniedzējtiesa uzdod arī jautājumu, vai, izvērtējot valsts tiesību aktu – tādu kā pamatlietā aplūkojamie – atbilstību Savienības tiesībām, ir jāņem vērā apstākļi, ka tehnoloģiskie pasākumi šīs direktīvas 6. panta izpratnē, uz kuriem ir norāde minētās direktīvas 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā, minēto tiesību aktu īstenošanas brīdī nepastāv vai vēl nepastāv.
- 43 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto tehnoloģisko pasākumu mērķis ir ierobežot darbības, ko nav atļāvuši tiesību īpašnieki, proti, nodrošināt šīs tiesību normas pareizu piemērošanu, kā arī nepieļaut tādas darbības, kas neatbilst minētajā tiesību normā noteiktajiem stingrajiem nosacījumiem (šajā ziņā skat. spriedumu *VG Wort* u.c., no C-457/11 līdz C-460/11, EU:C:2013:426, 51. punkts).
- 44 Turklāt, tā kā tieši dalībvalstis, nevis tiesību īpašnieki ievieš privātās kopēšanas izņēmumu un atļauj aizsargāto darbu vai citu objektu lietošanu, lai varētu izgatavot šādu kopiju, tieši dalībvalstij, kas, ieviešot šo izņēmumu, ir atļāvusi kopēšanu personiskai lietošanai, ir jānodrošina pareiza minētā izņēmuma piemērošana un tādējādi jāierobežo darbības, kuras nav atļāvuši tiesību īpašnieki (šajā ziņā skat. spriedumu *VG Wort* u.c., EU:C:2013:426, 52. un 53. punkts).
- 45 No šā sprieduma 39. un 40. punkta izriet, ka tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkojamie, kuros nav noteikta atšķirība starp situāciju, kad avots, kas tiek izmantots reproducēšanai personiskai lietošanai, ir likumīgs, no situācijas, kad šis avots ir nelikumīgs, nespēj nodrošināt pareizu privātās kopēšanas izņēmuma piemērošanu. Apstākļi, ka nepastāv neviens piemērojams tehnoloģisks pasākums, lai nepieļautu nelikumīgu kopēšanu personiskai lietošanai, nevar atspēkot šo konstatējumu.
- 46 Tātad, izvērtējot valsts tiesību aktu – tādu kā pamatlietā aplūkojamie – atbilstību Savienības tiesībām, nav jāņem vērā apstākļi, ka tehnoloģiskie pasākumi Direktīvas 2001/29 6. panta izpratnē, uz kuriem ir norāde minētās direktīvas 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā, nepastāv vai vēl nepastāv.
- 47 Visbeidzot, secinājums, ko Tiesa izdarījusi šā sprieduma 41. punktā, nav apšaubāms arī saistībā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzēto “taisnīgas atlīdzības” nosacījumu.
- 48 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstīm, kuras savā tiesību sistēmā izlemj ieviest privātās kopēšanas izņēmumu, ir jāparedz “taisnīgas atlīdzības” maksāšana tiesību īpašniekiem.
- 49 Tāpat ir jāatgādina, ka minētās tiesību normas interpretācija, atbilstoši kurai dalībvalstis, kuras ir ieviešušas privātās kopēšanas izņēmumu, kas paredzēts Savienības tiesībās un kas kā būtisku elementu atbilstoši šīs direktīvas preambulas 35. un 38. apsvērumam ietver “taisnīgas atlīdzības” jēdzienu, tam drīkstētu noteikt parametrus nekonsekventi un nesaskaņoti un tādējādi tie varētu atšķirties katrā dalībvalstī, ir pretrunā minētās direktīvas mērķim saskaņot dažus autortiesību un blakustiesību aspektus informācijas sabiedrībā, kā arī novērst konkurences traucējumus iekšējā tirgū, kas varētu izrietēt no atšķirībām dalībvalstu tiesību aktos (šajā ziņā skat. spriedumu *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, 35. un 36. punkts).
- 50 Saskaņā ar Tiesas judikatūru šādas atlīdzības mērķis ir atlīdzināt autoriem par viņu aizsargāto darbu kopēšanu personiskai lietošanai bez viņu atļaujas, un tādējādi tā ir jāuzskata par kompensāciju par zaudējumiem, kuri radušies autoriem sakarā ar šādu kopēšanu, ko tie nav atļāvuši (šajā ziņā skat. spriedumu *Padawan*, EU:C:2010:620, 30., 39. un 40. punkts).
- 51 Tādēļ principā personai, kas radījusi šādus zaudējumus, proti, personai, kas izgatavojusi aizsargāta darba kopiju, iepriekš neprasot tiesību īpašniekam atļauju, ir pienākums atlīdzināt radušos kaitējumu, maksājot atlīdzību, kas tiek izmaksāta minētajam īpašniekam (šajā ziņā skat. spriedumus *Padawan*, EU:C:2010:620, 45. punkts, un *Stichting de Thuiskopie*, C-462/09, EU:C:2011:397, 26. punkts).

- 52 Tiesa tomēr ir atzinusi, ka, ņemot vērā ar šādu atlīdzības sistēmu saistītās praktiskās grūtības, dalībvalstis nolūkā iegūt līdzekļus taisnīgas atlīdzības izmaksai drīkst paredzēt nodevu, kas jāmaksā nevis tieši attiecīgajām privātpersonām, bet gan personām, kas var iekļaut šīs nodevas summu cenā, kāda jāmaksā par reproducēšanas iekārtu, ierīču un datu nesēju nodošanu rīcībā, vai sniegtā reproducēšanas pakalpojuma cenā, tādējādi, ka minētās nodevas maksu galu galā uzņemas privātais lietotājs, kas maksā šo cenu (šajā ziņā skat. spriedumus *Padawan*, EU:C:2010:620, 46. un 48. punkts, un *Stichting de Thuiskopie*, EU:C:2011:397, 27. un 28. punkts).
- 53 Otrkārt, no Direktīvas 2001/29 preambulas 31. apsvēruma izriet, ka attiecīgās dalībvalsts izveidotajai atlīdzības sistēmai ir jāsauglabā taisnīgs līdzsvars starp autoru, kas ir taisnīgas atlīdzības saņēmēji, no vienas puses, un aizsargāto objektu izmantotāju, no otras puses, tiesībām un interesēm.
- 54 Taču privātas kopēšanas atlīdzības sistēmā, kāda tā ir pamatlietā, kurā saistībā ar attiecīgajiem saņēmējiem domātas taisnīgas atlīdzības aprēķinu nav noteikta atšķirība starp situāciju, kad avots, kas tiek izmantots reproducēšanai personiskai lietošanai, ir likumīgs, no situācijas, kad šis avots ir nelikumīgs, nav ievērots iepriekšējā punktā minētais taisnīgais līdzsvars.
- 55 Proti, nodarītie zaudējumi un tāpat arī saņēmējiem maksājamās taisnīgās atlīdzības summa šādā sistēmā tiek aprēķināta, pamatojoties uz kritēriju par zaudējumiem, ko autoriem radījusi gan reproducēšana personiskai lietošanai no likumīga avota, gan reproducēšana no nelikumīga avota. Vēlāk šādi aprēķinātā summa galu galā tiek iekļauta cenā, ko aizsargāto objektu izmantotāji maksā brīdī, kad to rīcībā tiek nodotas reproducēšanas iekārtas, ierīces un datu nesēji, kas ļauj taisīt kopijas personiskai lietošanai.
- 56 Tāpat visi izmantotāji, kas iegādājas šādas iekārtas, ierīces un datu nesējus, netieši tiek sodīti, jo, maksājot nodevu, kas noteikta neatkarīgi no šādas reproducēšanas avota likumīgā vai nelikumīgā rakstura, viņi noteikti sniedz ieguldījumu atlīdzībā par zaudējumiem, kas nodarīti ar Direktīvā 2001/29 neatļautu reproducēšanu personiskai lietošanai no nelikumīga avota, un tādējādi uzņemas ievērojamas papildu izmaksas, lai viņi varētu taisīt kopijas personiskai lietošanai, uz kurām attiecas tās 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētais izņēmums.
- 57 Taču šādu situāciju nevar uzskatīt par tādu, kas atbilst nosacījumam par taisnīgu līdzsvaru, kas būtu jānodrošina starp taisnīgās atlīdzības saņēmēju, no vienas puses, un minēto izmantotāju, no otras puses, tiesībām un interesēm.
- 58 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka Savienības tiesības, it īpaši Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts, to aplūkojot kopsakarā ar šā panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādus valsts tiesību aktus kā pamatlietā aplūkojamie, kuros nav noteikta atšķirība starp situāciju, kad avots, kas tiek izmantots reproducēšanai personiskai lietošanai, ir likumīgs, no situācijas, kad šis avots ir nelikumīgs.

Par trešo jautājumu

- 59 Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 2004/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā var būt piemērojama tādā tiesvedībā kā pamatlietā, kurā taisnīgās atlīdzības maksātāji lūdz minēto tiesu taisīt deklaratīvu nolēmumu, kas būtu nelabvēlīgs organizācijai, kura ir pilnvarota iekasēt un sadalīt šo atlīdzību starp autortiesību īpašniekiem un kura iebilst pret šādu prasību.
- 60 Ir jāatgādina, ka Direktīvas 2004/48 mērķis – kā tas izriet no tās 1. panta – ir nodrošināt intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu, šajā nolūkā ieviešot dalībvalstis dažādus pasākumus, procedūras un aizsardzības līdzekļus.

- 61 Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīvas 2004/48 normu mērķis ir nevis regulēt visus ar intelektuālā īpašuma tiesībām saistītos aspektus, bet tikai tos, kas ir saistīti, pirmkārt, ar šo tiesību ievērošanu un, otrkārt, ar to apdraudējumu, paredzot efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus, kuru mērķis ir novērst, pārtraukt vai atlidzināt ikvienu esošu apdraudējumu intelektuālā īpašuma tiesībām (skat. spriedumu *Bericap Záródástechnikai*, C-180/11, EU:C:2012:717, 75. punkts).
- 62 Turklāt no Direktīvas 2004/48 2. panta 1. punkta izriet, ka ar tās normām vienīgi tiek nodrošināta dažādu tiesību, kuras piemīt personām, kas ir ieguvušas intelektuālā īpašuma tiesības, proti, šo tiesību īpašniekiem, ievērošana un tās nevar interpretēt tādējādi, ka ar tām tiktu regulēti dažādi pasākumi un procedūras, kuri ir pieejami personām, kas pašas nav šo tiesību īpašnieces, un kuri neattiecas vienīgi uz šo tiesību apdraudējumu (šajā ziņā skat. spriedumu *Bericap Záródástechnikai*, EU:C:2012:717, 77. punkts).
- 63 Taču tāda tiesvedība kā pamatlietā, kas attiecas uz privātas kopēšanas izņēmuma režīma tvērumu un tā sekām attiecībā uz taisnīgās atlīdzības, kas jāmaksā tukšo datu nesēju importētājiem un/vai ražotājiem, iekasēšanu un sadali saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu, ir ierosināta nevis saistībā ar tiesību īpašnieku prasību novērst, pārtraukt vai atlidzināt ikvienu esošu apdraudējumu intelektuālā īpašuma tiesībām, bet gan saistībā ar uzņēmēju celto prasību sakarā ar to maksājamo taisnīgo atlīdzību.
- 64 Šajos apstākļos Direktīva 2004/48 nevar būt piemērojama.
- 65 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 2004/48 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nav piemērojama tādā tiesvedībā kā pamatlietā, kurā taisnīgās atlīdzības maksātāji lūdz iesniedzējtiesu pieņemt deklaratīvu nolēmumu, kas ir nelabvēlīgs organizācijai, kura ir pilnvarota iekasēt un sadalīt šo atlīdzību starp autortiesību īpašniekiem un kura iebilst pret šo prasību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 66 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtnā palāta) nospriež:

- 1) Savienības tiesības, it īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts, to aplūkojot kopsakarā ar šā panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādus valsts tiesību aktus kā pamatlietā aplūkojamie, kuros nav noteikta atšķirība starp situāciju, kad avots, kas tiek izmantots reproducēšanai personiskai lietošanai, ir likumīgs, no situācijas, kad šis avots ir nelikumīgs;
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nav piemērojama tādā tiesvedībā kā pamatlietā, kurā taisnīgās atlīdzības maksātāji lūdz iesniedzējtiesu pieņemt deklaratīvu nolēmumu, kas ir nelabvēlīgs organizācijai, kura ir pilnvarota iekasēt un sadalīt šo atlīdzību starp autortiesību īpašniekiem un kura iebilst pret šo prasību.

[Paraksti]